

Zpravodajská zpráva

k senátnímu tisku
288

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů; ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

1. Obecně

Úmluva o chemických zbraních

- Zákonem č. 19/1997 Sb. byla před 23 lety do české legislativy implementována mezinárodní **Úmluva o zákazu vývoje, výroby, hromadění zásob a použití chemických zbraní a o jejich zničení**, kterou Česká republika podepsala v lednu 1993.
- Tímto dokumentem se signatářské státy zavazují nevyvíjet, nevyrábět, nehromadit, nepřechovávat a nepřevádět chemické zbraně, jakož i nečinit vojenské přípravy k jejich využití a nenapomáhat nikomu k uvedeným činnostem, nevyzývat ani nepodněcovat k nim.
- Cílem Úmluvy je zcela vyloučit potenciální možnost použití chemických zbraní, ale také se zavazují nepoužívat látky určené k potlačování nepokojů jako bojové prostředky.
- Nedílnou součástí Úmluvy jsou její Přílohy (vč. kategorizace seznamů jednotlivých chemických látek, o provádění a kontrole, o ochraně důvěrných informací)

Zákon č. 19/1997 Sb.

- Zákon č. 19/1997 Sb. upravuje práva a povinnosti fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob, související se zákazem chemických zbraní a nakládáním s toxickými chemickými látkami a jejich dílčími složkami zneužitelnými k porušování zákazu chemických zbraní.
- Kompetence k výkonu státní správy a kontroly v této oblasti jsou svěřeny **Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost**, který zároveň vykonává působnost **Úřadu pro kontrolu zákazu chemických zbraní**.

- Stávající znění zákona č. 19/1997 Sb. má za sebou již **12 novelizací**, poslední z roku **2017**.

2. Obsahově k aktuální novele

Dle předkladatele je cílem novely *“aktualizace současného znění zákona, založená na zkušenostech získaných praktickou aplikací při výkonu kontroly, na postupu mezinárodních jednání probíhajících na základě Úmluvy a na požadavcích kladených na zajištění dohledu nad veřejnými zájmy v oblasti CBRN (chemical, biological, radiological and nuclear)”*.

Novela je strukturována věcně do 4 částí:

1. **ČÁST PRVNÍ** - změna zákona o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní
2. **ČÁST DRUHÁ** změna živnostenského zákona
3. **ČÁST TŘETÍ** změna zákona o správních poplatcích
4. **ČÁST ČTVRTÁ** změna trestního zákoníku

K úpravě živnostenského zákona, zákona o správních poplatcích a trestního zákoníku dochází v návaznosti na úpravu zákona o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní (ČÁST PRVNÍ).

Obsahově k ČÁSTI PRVNÍ

koncepční změny

- **rozšiřuje se zákaz nakládání na všechny toxické chemické látky** a jejich dílčí složky k jinému než nezakázanému účelu tak, že koncept „**nezakázaného účelu**“, resp. zakázaného účelu, váže předloha na všechny toxické chemické látky a jejich dílčí složky, které jsou **způsobilé přičinit smrt, dočasné zneschopnění nebo trvalou újmu na zdraví lidem nebo zvířatům anebo zničení rostlin a jsou tedy potenciálně zneužitelné jako chemická zbraň**
- v této souvislosti se upravuje nová skutková podstata přestupku nakládání s toxickou chemickou látkou nebo její dílčí složkou k jinému než nezakázanému účelu, za který lze uložit pokutu do **30 milionů Kč**
- nově je ve věci výčtu toxických chemických látek a jejich dílčích složek odkazováno formou přímého normativního odkazu na 3 kategorizované seznamy chemických látek v příloze Úmluvy namísto dosavadní české vyhlášky

terminologické změny

- zpřesňuje se pojem „**chemická zbraň**“ tak, aby odpovídal odpovídala Úmluvě, resp. jejímu překladu a interpretaci pojmu v mezinárodním prostředí
- s Úmluvou se uvádí do souladu také definice a členění pojmu „**stanovené látky**“
- mění se definice „**výroba stanovených látek**“
- nově se definuje pojem „**nakládání**“ - explicitně vyjmenovány činnosti nakládání s toxickými chemickými látkami a jejich dílčími složkami

- upřesňuje se definice „**zničení chemických zbraní**“ tak, že likvidace je úplná a nevratná
- nový pojem „**nezakázaný účel**“, ve kterém jsou explicitně vymezeny povolené účely např. průmyslový, zemědělský, ochranný, udržování vnitřního pořádku

věcné změny

- aktualizují se **podmínky pro udělování licence** pro nakládání s vysoce nebezpečnými látkami
- mění se úprava institutu **změny licence**, která bude nově prováděna formou **nového rozhodnutí o udělení licence**, přičemž již není stanovena povinnost držitelu licence požádat o nové rozhodnutí o udělení licence v případech, kdy dojde ke změně údajů
- užší pojem „**výroba**“ stanovených látek nahrazen obecnějším pojmem „**nakládání**“ se stanovenými látkami
- **zpřesnění úkonů při nakládání** se stanovenými látkami (prokazatelně **informovat** osobu, které je látka předávána do držby, o jejím druhu a koncentraci)
- přesnější **vymezení objektů**, ve kterých je se stanovenými látkami nakládáno
- stanovuje se nová **povinnost uchovávat evidence látek** ze seznamu 2 a 3 (dle přílohy Úmluvy) v listinné nebo elektronické podobě
- SÚJB má nově **povinnost vést neveřejné evidence**: držitelů licencí a odpovědných zástupců, stanovených látek, objektů, kde se nakládá s látkou seznamu 1, osob provádějících nakládání s látkou seznamu 2 nebo 3 a osob, které vyrábějí určitou organickou chemickou látku
- upravuje se kontrolní pravomoc SÚJB a její rozsah - např. zavádí se **průkaz inspektora** vydávaný SÚJB, který je jeho **pověřením ke kontrole** ad hoc bez předchozích jednotlivých pověření; kontrolovaným osobám se nově určuje povinnost umožnit mezinárodním inspektorům **analýzu odebraných vzorků na místě**
- pro výkon působnosti SÚJB se v oblasti zákazu chemických zbraní upravuje možnost **využívání údajů ze základních registrů** a informačních systémů
- **reformulují se další skutkové podstaty přestupků** stávajících, jakož i zakotvují **skutkové podstaty nových přestupků** a upravuje se u nich výše pokut
- **povinnost pro každého bezodkladně ohlásit** Policii odhalení nebo důvodné podezření na podporování nebo financování následujících zakázaných aktivit (pod pokutou do 50 000 Kč):
  - vývoj, výroba, držení, použití a nakládání s chemickými zbraněmi,
  - převod chemických zbraní do ČR nebo jejich tranzit a
  - nakládání s toxickou chemickou látkou nebo jejím prekurzorem k jinému než nezakázanému účelu

Účinnost předlohy je stanovena na 1. ledna 2021.

3. Dopad na veřejné rozpočty ČR

Navrhovaná právní úprava **nebude mít vliv na státní rozpočet** ani ostatní veřejné rozpočty, resp. případné nároky na rozpočet SÚJB (např. tisk průkazů inspektora, větší míra práce se základními registry) jsou zanedbatelné.

Naopak z hlediska administrativní zátěže přináší novela značnou úsporu (např. zrušuje řadu stávajících informačních povinností pro jejich nadbytečnost, posiluje možnosti SÚJB k získávání potřebných informací pro výkon státní správy v oblasti z veřejných, resp. státních zdrojů - bez zatěžování adresátů normy).

4. Legislativní proces v ČR

Předkladatelem vládního návrhu zákona je Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Do **Poslanecké sněmovny** byl návrh zákona jako sněmovní tisk č. 654 předložen 25. 11. 2019. Garanční **Výbor pro obranu** (zpravodaj: Ing. Radovan Vích) návrh projednal dne 21. 2. 2020) a bez podání jakýchkoliv pozměňovacích návrhů jej **doporučil schválit**. Ani ve 2. čtení (16. 6. 2020, 49. sch. PS) nebyly podány k návrhu zákona žádné pozměňovací návrhy. Ve 3. čtení (17. 6. 2020, 49. sch. PS) byl návrh zákona v předloženém znění schválen hlasováním č. 235, kdy se vyslovilo **pro návrh celkem 134 ze 145 přítomných poslanců, nikdo nebyl proti**, 11 poslanců se zdrželo.

5. Legislativní připomínky

Po detailním prostudování novely a v souvislosti s připomínky legislativního odboru Kanceláře Senátu vznesla zpravodajka Výboru na zástupce předkladatele **dvě legislativně-technické připomínky**. Obě byly ze strany Státního úřadu pro jadernou bezpečnost dne 13. 7. 2020 dostatečně zodpovězeny.

1. Dotaz zpravodajky:

Předloha nevynechává skutkovou podstatu přestupku a sankci pro držitele licence pro případ jeho rozporného jednání s povinnostmi v souvislosti s vedením evidence látek seznamu 2 (§ 25a odst. 1), ovšem pro případ porušení stejných povinností fyzickou a podnikající fyzickou osobou, nebo právnickou osobou, která není držitelem licence, předloha vymezuje skutkovou podstatu přestupku v § 32 odst. 1 písm. k) spolu se sankcí 100 000 Kč. Je tomu tak záměrně? Pokud ano, z jakého důvodu?

Odpověď vedoucího Právního oddělení SÚJB Mgr. Štěpána Kochánka

Je tomu tak záměrně, ovšem absence skutkové podstaty a sankce pro držitele licence je pouze domnělá. Držitel licence je vždy současně právnickou osobou (viz § 9 odst. 1 zákona), a evidenci látek seznamu 2 nevede z titulu toho, že je držitelem licence (k nakládání s nimi není licence vyžadována). Na držitele licence (k nakládání s látkami seznamu 1), který v souběhu nakládá s látkami seznamu 2, tak plně dopadá skutková podstata podle § 32 odst. 1 písm. k), jelikož je zároveň právnickou osobou. Ostatně ze stejného důvodu na něj tato skutková podstata dopadá jakožto na držitele licence pro případ evidencí látek seznamu 1, ačkoliv mezi odpovědnými subjekty dle této skutkové podstaty držitel licence výslovně uveden není. Podotýkám, že ustanovení § 32 odst. 1 se nevztahuje na „právnickou osobou, která není držitelem licence“, jak uvádí dotaz, ale na jakoukoliv právnickou osobu obecně. § 33

pak stanovuje speciální skutkové podstaty výlučně držitelů licencí, nad rámec obecných skutkových podstat dle § 32.

2. Dotaz zpravodajky:

K § 10 odst. 5: Podle aktuální právní úpravy je držitel licence povinen neprodleně požádat o „změnu licence“, pokud odpovědný zástupce přestane v průběhu výkonu licencované činnosti vykonávat svoji funkci; vzhledem k tomu, že předložený návrh zákona již nepoužívá institut změny licence, ale nového rozhodnutí o udělení licence. Nebylo by vhodné upravit schvalované znění tak, že držitel licence má povinnost požádat o „nové rozhodnutí o udělení licence“?

Odpověď vedoucího Právního oddělení SÚJB Mgr. Štěpána Kochánka

Toto ustanovení skutečně ponechává původní znění zákona a hovoří o „změně licence“ (není navrhovanou novelou dotčeno). Důvodem je skutečnost, že materiálně i institut „nového rozhodnutí“ po novelizaci ustanovení § 15 (a nahrazení institutu „změny licence“ tímto „novým rozhodnutím“) bude změnou původně vydané licence. Důvodem pro vydání „nového rozhodnutí“ je totiž „změna údajů uvedených v rozhodnutí o udělení licence významných pro výkon licencované činnosti nebo jiných skutečností významných pro výkon licencované činnosti“. Nové rozhodnutí tedy z povahy věci i tohoto právního základu musí být modifikací původní licence, nikoli licencí zcela novou. Proto a také z důvodu snížení počtu novelizovaných ustanovení byla ponechána původní dikce tohoto ustanovení, neboť jeho smysl je jasný a § 15 jednoznačně uvádí, že změna licence musí proběhnout formou vydání nového rozhodnutí. Jelikož zákon je již poměrně letitý, obsahuje i jiné podobné drobné terminologické nuance, ale je interpretován a aplikován bezproblémově a dopadá pouze na velmi omezený okruh osob (řádově stovky; k samotné modifikaci licence docházelo v posledních 20 letech spíše výjimečně). Proto nebylo přistoupeno k jeho komplexní změně a pokud byl smysl jasný, jako v tomto případě, nebylo do textu zasahováno.

6. Stanovisko zpravodajky

Po dostatečném vypořádání legislativně-technických připomínek a s ohledem na vhodnost aktualizace současného znění zákona na základě zkušeností získaných praktickou aplikací této normy **navrhuje zpravodajka Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost přijmout usnesení, jímž doporučí Senátu Parlamentu České republiky předložený návrh zákona s c h v á l i t .**

V Praze dne 13. července 2020

senátorka Renata Chmelová
zpravodajka výboru